

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska

Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

Verksamhetsberättelse 2022

Allmänt om verksamheten

Stiftelsen är ideell och verkar för att ge papperslösa tillgång till offentligt finansierad vård på lika villkor som för övriga invånare i enlighet med medicinsk-etiska principer, samt sprider information och skapar debatt kring allas rätt till lika vård.

Stiftelsen har sitt säte i Göteborg.

Främjande av ändamålet

Rosengrenska stiftelsen är ett frivilligt nätverk av vårdpersonal i Göteborg, som arbetar för vård på lika villkor för personer som befinner sig i en papperslös situation. Rosengrenska bildades 1998, efter att det uppmärksammats att flyktingar som fått avvisningsbesked och levde under jorden i Sverige, inte hade självklar och lika rätt till vård. Rosengrenska har sedan starten tre mål för verksamheten:

1. **Att avskaffa oss själva** Sjukvård borde inte behöva lita till ideella krafter.
2. **Att sprida kunskap** Om papperslösas situation, hälsa och tillgång till vård.
3. **Att erbjuda vård** När papperslösa inte får tillgång till eller vågar söka den vanliga vården.

Rosengrenskas verksamhetsmål ligger i linje med FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, yrkesetik inom vården, Patientsäkerhetslagen och Hälso- och sjukvårdslagen.

Sverige har ställt sig bakom FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och ratificerat ett stort antal konventioner där alla människors rätt till hälsa beskrivs såsom FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, FN:s konvention om barnets rättigheter och FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. I den förstnämnda konventionen fastslås följande:

"Konventionsstaterna erkänner rätten för var och en att åtnjuta bästa möjliga fysiska och psykiska hälsa."

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska

Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

I konventionen om barnets rättigheter fastslås att:

”Konventionsstaterna erkänner barnets rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa och rätt till sjukvård och rehabilitering. Konventionsstaterna skall sträva efter att säkerställa att inget barn är berövat sin rätt att ha tillgång till sådan hälso- och sjukvård.”

Att knyta tillgång till vård och behandling inom hälso- och sjukvården, till vilken juridisk status en person har, står även i strid med Hälso- och sjukvårdslagen och Patientsäkerhetslagen.

”Hälso- och sjukvårdspersonalen ska utföra sitt arbete i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet.” Patientsäkerhetslagens (SFS 2010:659) 6 kap 1§.,

”Vården skall ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård skall ges företräde i vården”. Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) 2§.

Rosengrenska's arbete har i praktiken förändrats flera gånger sedan starten 1998, beroende på hur behovet av vård sett ut i patientgruppen och rådande nationell lagstiftning avseende papperslösas tillgång till hälso- och sjukvård. Initialt arbetade Rosengrenska med vårdförmedling genom en bemannad jourtelefon, där patienter i behov av vård sammanfördes med vårdgivare inom eller genom nätverket av frivilliga.

Sedan 2004 har Rosengrenska stiftelsen en fast mottagningskväll i veckan, bemannad med frivillig vårdpersonal och administrativ personal. Under perioden 2008–2015 hade Röda Korset och Rosengrenska ett samarbetsavtal om vård för papperslösa, som bland annat innebar möjligheten att anställa två sjuksköterskor för att organisera arbetet. Detta var en viktig förändring i en period då behoven i gruppen var stora och tillgången till vård mycket begränsad. Fram till 2015 drevs mottagningen i praktiken på motsvarande primärvårdsnivå, vilket skiljer sig från dagens verksamhet.

Övergången från en huvudsaklig uppgift som vårdgivare till att istället verka som en vårdförmedling, skedde successivt efter 1 juli 2013, när den lagstiftning vi har idag infördes. *Lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd* innebär att vuxna som lever i papperslöshet, som tidigare endast haft rätt till akut och omedelbar vård, numera har juridisk rätt till samma omfattning av vård som asylsökande vuxna, det vill säga så kallad ”vård som inte kan anstå”. Barn i papperslöshet fick i och med den nya lagen rätt till fullständig hälso- och sjukvård.

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska

Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

I samband med att lagen infördes fick Socialstyrelsen i uppdrag av regeringen att definiera det juridiska begreppet "vård som inte kan anstå". I rapporten *Vård för papperslösa – vård som inte kan anstå, dokumentation och identifiering vid vård till personer som vistas i landet utan tillstånd*, som gavs ut februari 2014, konstaterade Socialstyrelsen att begreppet vård som inte kan anstå "inte är förenligt med medicinsk yrkesetik, inte är medicinskt tillämpligt i sjukvården och riskerar att äventyra patientsäkerheten.", samt förtydligade att "Bara behandlande läkare eller annan ansvarig vårdpersonal som har kunskap om patientens individuella förutsättningar kan bedöma vilka åtgärder som krävs och när". Trots denna allvarliga kritik från Socialstyrelsen finns begreppet kvar, i den lag som reglerar tillgången till vård för asylsökande och papperslösa.

Den förändrade lagstiftningen har trots nämnda brister och begränsningar, inneburit en betydande förbättring avseende tillgången till vård för personer som lever i papperslöshet. Rosengrenska ser emellertid fortfarande betydande hinder i vården för personer i papperslöshet, vilket innebär att Rosengrenskas verksamhet fortfarande behövs:

- Kunskapen om lagen om rätt till vård för papperslösa brister inom vården vilket leder till att patienter felaktigt nekats vård och feldebiteras.
- Det finns en okunskap om lagen om rätt till subventionerad vård för papperslösa i den papperslösa patientgruppen. Det är vanligt med rädsla att söka vård relaterat till vårdkostnader eller oro inför myndighetskontakt.
- Papperslösa lever i stor ekonomisk utsatthet och har i regel inte tillgång till ekonomiskt nödbistånd, vilket i praktiken blir ett hinder i tillgång till vård. Många papperslösa personer har svårt att betala ens subventionerade vårdrelaterade utgifter. De särskilda regler som gäller för receptförskrivning för papperslösa och som innebär att patienten betalar 50 kr för receptbelagd medicin, är i stor utsträckning okända för läkare: recept utan korrekt kod innebär att patienten blir fullbetalande och inte har råd att hämta ut sina läkemedel.
- Lagens skrivning om rätt till "vård som inte kan anstå" för vuxna papperslösa är otydlig och leder till att enskild vårdpersonal åläggs att bedöma vilken vård som kan eller inte kan anstå. Bristen på klara riktlinjer och okunskap om hur begreppet i praktiken ska hanteras medför en försvagad patientsäkerhet, ökad osäkerhet och stress hos personal och patienter.

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska

Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

- Aktuell forskning visar att utöver en försämrad fysisk hälsa så är den psykiska ohälsan utbredd hos papperslösa migranter, med hög andel depression, ångest, suicidtankar och posttraumatisk stress. Samtidigt ser vi att papperslösa med psykisk ohälsa nekas bedömning och behandling i vården och att "vård som inte kan anstå" tolkas särskilt snävt för denna grupp.
- Begreppet "tandvård som inte kan anstå" är extra problematiskt. Detta då alla människor i Sverige betalar höga egenavgifter i tandvården vilket gör subventionerad tandvård för papperslösa till en känslig fråga och många behandlare vill vara restriktiva. Den offentliga tandvården har också generellt ett högt patienttryck och har ofta svårt att ta emot nya patienter för annat än akut tandvård.

Utöver mottagningsarbetet bedriver Rosengrenska stiftelsen kunskapsförmedling och påverkansarbete för vård på lika villkor, i syfte att påverka och sprida kunskap om papperslösas hälsa och tillgång till vård.

Rosengrenskas har genom åren bidragit med kunskapsunderlag till en rad statliga rapporter och deltar i nationella och internationella nätverk, vilket bland annat lett till att liknande kliniker startat på flera håll i Norden. Rosengrenska var en av initiativtagarna till det nationella Rätt till vård-initiativet, ett nätverk bestående av frivilligorganisationer, kyrkor, fack- och yrkesförbund, som bildades 2008 sedan Sverige fått skarp kritik från FN för diskriminering av papperslösa i vården. För närvarande finns omkring 80 organisationer representerade i Rätt till vård-initiativet och nätverket har gjort tre gemensamma uttalanden om krav på vård på lika villkor, 2009, 2014 respektive 2017. Ett nytt uttalande mot Tidöavtalets förslag till inskränkningar i rätten till hälsa är under arbete.

Verksamhetsåret 2022

Mottagningen

Karaktären på mottagningen har förändrats jämfört med tiden före pandemin. Tidigare var det mer av en mötesplats och då kom många också av sociala skäl. Barngruppen som sköttes av Ingen Människa Är Illegal är sedan pandemin stängd tills vidare. Mat- och kläudutdelningen sker på annan tid. Nu fungerar mottagningen mer som en slimmad vårdförmedling - på gott och ont. Förändringen har gjorts ur ett smittskyddsperspektiv. Vi har följt aktuella riktlinjer från VGR avseende restriktioner relaterade till pandemin.

Mottagningen har även fortsättningsvis haft öppet en dag var annan vecka. Under 2022 har vi kunnat upprätthålla samma utbud som tidigare. Det gäller vår vårdförmedlande funktion - d.v.s. bedömning/screening av hälsotillstånd hos sjuksköterska, psykolog/psykiater eller tandläkare för hänvisning eller remiss till lämplig instans inom vården.

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska

Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

Vi är också behjälpliga med vårdhinder - d.v.s. besökare som har ärenden som rör sig om misstänkt nekad vård eller felaktiga fakturor från vården. (Se separat info nedan) I vår kassa ges ekonomisk ersättning för vårdrelaterade utgifter samt ekonomiskt bidrag till föräldrar, som har barn under ett års ålder s.k. barnpeng. Vi ger också reseersättning för patienter med stora vårdbehov och regelbundna besök i sjukvården. En gång i månaden kommer optiker från Vision for All och erbjuder synundersökning och glasögon vid behov. Rosenjuristerna erbjuder juridisk rådgivning. I verksamheten ges också stöd i sociala frågor.

Majoriteten av de papperslösa som kom till mottagningen 2022 var från Iran, Bosnien, Albanien, Irak och Serbien. De flesta är födda på 80- eller 60-talet. Tidigare år har det varit ungefär lika många män och kvinnor som besökt mottagningen, men sedan 2019 är det en större andel kvinnor. Det är en heterogen grupp. Vi har inte tillförlitlig statistik på hur länge våra besökare har levt som papperslösa. Många har dessutom gått in och ut ur papperslöshet, i och med nya ansökningar och avslag på asyl. Några har rest ut ur Sverige, och sedan kommit tillbaka. En del lever med sina familjer och barnen går på skola och förskola, andra är själva och många lever med vänner eller landsmän. Några få är hemlösa. Några har lärt sig svenska, jobbar svart och är relativt väl insatta i hur sjukvården fungerar, men många är helt ovetande om sina rättigheter.

Under 2022 har vi frågat våra besökare om de vaccinerats mot Covid-19 och dokumenterat detta i vår loggbok. Det är svårt att utifrån detta underlag göra tillförlitlig statistik över vaccinationsgraden i gruppen, eftersom svaren inte är knutna till unika besökare, men ett medelvärde är att ca 56 % av våra besökare svarar att de i någon utsträckning vaccinerats.

Varje mottagningskväll har vi träffat i snitt 34 personer. En siffra som tydligt sjönk i samband med Covid-19 restriktionerna samt vår begränsning av antalet patienter och av vad man kunde få hjälp med hos oss. Vi hade 773 besökare under 2022 vilket är en liten ökning jämfört med 2021 då det var 660 besökare. 122 nya besökare har kommit till mottagningen under 2022. Under 2022 var det vanligaste skälet till att besöka oss att få hjälp med ekonomisk ersättning för läkarbesök eller mediciner samt ekonomiskt bidrag till föräldrar som har barn under ett års ålder. Även innan pandemin var kassan det som flest sökte vår mottagning för. 2022 redovisar vi också antal besökare som kommer för socialt stöd. Det kan vara hjälp med att få kontakt med socialtjänst, skola eller förskola för barn samt information om vilken hjälp de kan få från olika aktörer i civilsamhälle, kyrka och Göteborgs stad. Inom socialt stöd erbjuds också enklare juridisk rådgivning.

Trots lagen från 2013 möter vi fortfarande personer som nekas vård, inte känner till sina rättigheter eller inte vågar ta sig till den vanliga vården. Besökare som har ärenden som rör sig om misstänkt nekad vård eller felaktiga fakturor från vården skrivs in till sjuksköterska på mottagningen för utredning. För 2022 innebar detta att 29 fall av vårdhinder kunde identifieras.

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska

Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

Antal besökare:

	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015 (okt- dec)	2015 (jan- sep)	2014	2013
Totalt antal besök	773	660	669	1392	1347	1664	1668	534		3161	3382
Unika besökare	290	270	298	497	518	610	693	181	ca 583	849	795
Snitt per mottagningskväll	34	29	36	61	56*	35	35	45		65	69

* Från och med jan-2018 har mottagningen öppet varannan vecka.

Under perioden mars 2020 - september 2021 var verksamheten kraftigt begränsad pga pandemin

Ursprungsland:

	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Top-6-vanligaste ursprungsland, i fallande ordning.	Iran	Bosnien	Somalia	Somalia	Afghanistan	Iran	Iran
	Bosnien	Irak	Afghanistan	Afghanistan	Irak	Albanien	Albanien
	Albanien	Afghanistan	Bosnien	Serbien	Bosnien	Bosnien	Nigeria
	Irak	Somalia	Irak	Bosnien	Albanien	Nigeria	Kosovo
	Serbien	Serbien	Serbien	Irak	Serbien	Afghanistan	Afghanistan
	Somalia	Iran	Iran	Iran	Iran	Serbien	Bosnien

Kvinnor / män:

	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Kvinnor	64%	64%	65%	62 %	55 %	56 %	54 %
Män	36%	36%	35%	38 %	45 %	44 %	46 %

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska

Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

Ålder, född under tiotal:

	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
2020-tal	0%	0%	Ej använt	Ej använt	Ej använt	Ej använt	Ej använt
2010-tal	1%	2%	1%	2 %	1 %	2 %	2 %
2000-tal	5%	4%	5%	3 %	3 %	3 %	3 %
1990-tal	11%	13%	10%	14 %	17 %	15 %	13 %
1980-tal	30%	27%	30%	29 %	27 %	30 %	32 %
1970-tal	13%	10%	11%	14 %	16 %	20 %	21 %
1960-tal	22%	22%	25%	17 %	16 %	18 %	16 %
1950-tal	13%	13%	10%	12 %	12 %	8 %	8 %
1940-tal	4%	6%	5%	6 %	6 %	2 %	3 %
1930-tal	2%	2%	2%	2 %	3 %	2 %	2 %

Orsak till besök, snitt / mottagningskväll:

	2022 n (%)	2021 n (%)	2020 n (%)	2019 n (%)	2018 n (%)	2017 n (%)	2016 n (%)
Kassa	21 (57)	22 (67)	18,5 (62)	40,7 (61)	36,0 (59)	20,7 (59)	21,8 (58)
Tandläkare	3,7 (10)	2,2 (7)	3,2 (11)	6,0 (9)	6,3 (10)	3,9 (11)	4,4 (11)
Sjuksköterska	5,7 (15)	5,2 (16)	6,0 (20)	12,4 (19)	10,3 (17)	7,4 (21)	8,4 (22)
Psykiatriska teamet	4,5 (12)	1,5 (5)	2 (5)	4,3 (6)	5,5 (9)	2,1 (6)	2,1 (6)
Optiker*	2 (6)	2,1 (6)	1 (2)	5,9 (3)	7,2 (5)	6,6 (3)	4,7 (3)
Socialt stöd (fr -22)	0,3 (1)						

* Optiker är på plats ca 1 ggr/mån. Utslaget över alla årets mottagningar (2022) står Optikern för 6% av orsakerna till att besöka oss.

OBS att varje besökare kan ha flera ärenden.

2022 redovisar vi också besökare som kommer för Socialt stöd.

Redovisning vårdhinder

Nedan följer en redovisning av de vårdhinder som volontärerna på Rosengrenska vårdförmedling för papperslösa registrerat och skickat vidare till Patientnämnden Västra Götaland (PN), Röda Korsets Vårdförmedling Stockholm (RK) eller Etiskt Forum Sahlgrenska Universitetssjukhuset (EF) under perioden 2022-01-01 – 2022-12-31. Dessa vårdhinder är sådana som ej kunnat lösas under mottagningstid, då de krävt insatser på kontorstid. Under 2022 skickades totalt 29 ärenden, varav 24 ärenden till PN, fyra till RK och ett till EF.

I den här redovisningen ingår enbart ett ärende som rör tandvård. Orsaken till detta är att patienter som söker sig till mottagningen för tandrelaterade besvär i regel inte träffar en sjuksköterska utan enbart träffar en tandläkare eller hänvisas direkt till Folk tandvården.

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska

Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

Nedan visas en indelning över typ av vårdhinder i fyra kategorier.

Typ av vårdhinder	Antal
Felaktig patientavgift	21
Felskrivna recept	2
Nekad vård utifrån juridisk status	4
Saknar fast boendeadress	2
Totalt: 29	

Vi har vidare delat in orsaken till vårdhindret i följande kategorier: *Okunskap vårdgivare*, *Missförstånd/Informationsbrist*, *Vård som kan anstå*, *Brist i administration* och *Orsak framgår ej*. Gällande sistnämnda kategorin är majoriteten fakturaärenden som korrigerats direkt via fakturaenheten på Sahlgrenska Universitetssjukhus och där verksamheten ej givits möjlighet att specificera orsaken till att det blivit fel i fakturahanteringen. Vissa ärenden går in i flera kategorier, men har redovisats under en för att underlätta översikten.

Nedan redovisas orsak till vårdhinder efter kategori.

Orsak till vårdhinder	Antal
Okunskap vårdgivare	6
Missförstånd/Informationsbrist	6
Vård som kan anstå	1
Brist i administration	1
Orsak framgår ej	15

I den här sammanställningen framgår det att av de vårdhinder vi hanterar är majoriteten felfaktureringar, vilket i de flesta fall korrigerats. I de fall där vårdgivaren återkommit med ett svar framgår att den vanligaste orsaken till att patienten ej blivit korrekt debiterad beror på okunskap hos vårdgivaren eller att det ej framgått att patienten är tillståndslös vilket lett till missförstånd. Detsamma gäller i de fall då recept blivit felskrivna vilket leder till att patienten inte fått läkemedel subventionerade i enlighet med rådande lagstiftning.

I vår sammanställning är Sahlgrenska Universitetssjukhuset den enskilt största vårdgivaren hos vilken vår patientgrupp möter vårdhinder. Dock är det ingen särskild verksamhet som sticker ut. De flesta vårdhinder inom primärvården rör felaktig receptförskrivning.

Vår statistik över vårdhinder är baserad på det vi får berättat för oss av de patienter som vi möter och vad vi sedan under uppföljning kan ta reda på. Vi kan därför endast ge en begränsad bild över orsaken till att den här gruppen möter hinder i kontakt med vården.

Varje år, och så även 2022, skriver vi några ärenden som vi uppfattat som vårdhinder för patienten som vi träffat. Efter efterforskning gjord av PN, RK eller EF visar det sig dock handla om patienter som fått hjälp, vård och tydlig information - men som snarare är missnöjda med exempelvis de besked som de fått eller de åtgärder som vårdgivaren föreslagit. Dessa ärenden är exkluderade i ovanstående redovisning av vårdhinder.

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska

Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

Samverkan

Under 2022 har Rosengrenska fortsatt samarbetat med Patientnämnden i Västra Götalandsregionen avseende den typen av vårdhinder som rör felaktiga fakturor. När det gäller övriga vårdhinder/patientärenden som inte kunnat lösas på under mottagningstid utan krävt handläggning på dagtid har samarbetet med Röda Korsets nationella vårdförmedling fördjupats. Exempel på sådana ärenden är patienter som nekats vård på felaktiga grunder. Rosengrenska har också samarbetat med Etiskt Forum på Sahlgrenska Universitetssjukhuset i några ärenden.

Liksom tidigare år har vår vårdförmedling ett nära samarbete med andra organisationer, såsom Svenska Kyrkan, Vision for All, Rosenjuristerna, Agape och Ingen Människa är Illegal. Dessa organisationer bedriver också olika stödinsatser för den papperslösa gruppen.

Under 2022 har ett samarbete inletts mellan Stiftelsen Carlanderska sjukhuset och Rosengrenska stiftelsen. Avtalet innebär ett ekonomiskt stöd till Rosengrenska för vårdrelaterade kostnader för patienter som själv inte kan betala, t ex kostnad för läkemedel eller resor till sjukvårdsinrättning. Stiftelsen Carlanderska sjukhuset har även möjlighet att ställa vissa medel till förfogande för att ta emot patienter på sjukhuset i fall där vård inte kan genomföras på annat sätt.

Påverkansarbete

Onlineseminarium

Under våren 2022 fortsatte Rosengrenska med online-seminarier som vi gjort tidigare under pandemin som en liten ersättning för vår föreläsningsheldag. 5 maj höll Rosengrenska Stiftelsen ett online-seminarium där vi bjudit in advokat Tomas Fridh från Fridh Advokatbyrå till en juridisk uppdatering och ett samtal om aktuella frågor inom svensk asylrätt. Tomas lyfte aktuella ämnen som exempelvis tillfälliga uppehållstillstånd, regleringen av ömmande omständigheter, Afghanistan, Ukraina med mera.

Rosengrenskas heldag

Söndagen den 23 oktober 2022 kunde så äntligen vår traditionella **Heldag** gå av stapeln igen efter flera års uppehåll under pandemin.

Förmiddagens tema var: **Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter**

Deltagare i detta tema:

SRHR och migration My Opperdoes, Anna Andrén

Sexuell och reproduktiv hälsa är ett tillstånd av fysiskt, känslomässigt, psykiskt och socialt välbefinnande i förhållande till alla aspekter av sexualitet och reproduktion, och inte bara avsaknad av sjukdom, dysfunktion eller skada. Därför bör ett positivt förhållningssätt till sexualitet och reproduktion bekräfta den roll som njutbara sexuella relationer, tillit och kommunikation spelar för självkänslan och det allmänna välbefinnandet. Alla människor har rätt att fatta beslut om sina egna kroppar och ha tillgång till hälso- och sjukvård och andra hälsofrämjande insatser som stödjer den rätten.

RFSU, Lina Gustin

RFSU arbetar med SRHR i världen, men vad betyder det egentligen? Jo, SRHR står för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Sexuell och reproduktiv hälsa är livsnödvändigt. Utan en god sådan är det svårt för många människor i världen att överleva. Tusentals människor dör varje dag för att de saknar tillgång till hälsovård, mödravård, säkra aborter, preventivmedel, information eller makt att förändra sin livssituation. SRHR, i Sverige och i världen och vad RFSU gör, både i Sverige och i Världen. Fokus för det RFSU gör i Sverige kring rättigheter, rätt till vård, och personer med migrationsbakgrund.

Mentormammorna i Bergsjön - Jyotsna Chulki, Nadifa Hashi, Ruaa Alanbari

Syftet med projektet är att stärka barns hälsa och utveckling. Modellen med mentormammor kommer från arbete i en kåkstad i Sydafrika och ska genom projektet prövas och anpassas till utsatta områden i Sverige. Målen handlar om att mammorna genom stödet i högre grad ska vända sig till, lita på och använda sig av samhällets hälso- och omsorgssystem som till exempel familjecentral, tandvård och barnomsorg.

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska

Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

Eftermiddagens tema var: **Systemorganisationer-vad gör vi för utsatta grupper?**

Deltagare i temat:

Rosengrenska Stiftelsen - Sara Rangmar

ROSENGRENSKA STIFTELSEN är ett frivillignätverk av vårdpersonal i Göteborg som erbjuder vård för papperslösa sedan 1998. Vi arbetar för att papperslösa skall få tillgång till vård på lika villkor som för övriga invånare, i enlighet med Sveriges människorättsliga åtaganden och yrkesetiska principer inom vården. Sedan 1 juli 2013 har papperslösa laglig rätt till viss subventionerad vård i Sverige, men i praktiken kvarstår betydande hinder. Vi erbjuder hjälp och stöd till papperslösa som möter svårigheter i kontakt med sjukvården.

Bergsjöns kyrka - AnnSofie Olsson

Bergsjöns kyrka är en mötesplats. Hit kommer människor från hela världen. De bidrar med erfarenheter, språk och musik på ett sätt som berikar alla. Som kyrka vill vi vara närvarande, lyssna på de frågor barn och vuxna brottas med och arbeta såväl med kortsiktiga insatser som långsiktigt förändringsarbete. Tillsammans med andra aktörer och boende i området vill vi arbeta för ett samhälle där alla har en plats och behövs. Vår verksamhetsidé ryms i orden: sammanhang, mening, tillit och tro.

AGAPE - Matilda Brinck-Larsen

Agape verkar för att kunna erbjuda ungdomarna förutsägbarhet i en oförutsägbar situation. Genom bl.a boendeinsatser, samtalsstöd, rutiner, sysselsättning och sammanhang. Vårt mål är att alla barn och ungdomar vi möter ska få sina grundläggande behov tillgodosedda, som mat, sömn, hygien, hälsa och en förutsägbar vardag.

Ingen Människa är Illegal - Valdemar Möller, Margreth Heirås

Ingen människa är illegal är ett nätverk som arbetar för alla människors fria rörlighet och med att stötta papperslösa personer i Sverige. Nätverket är organiserat i olika kontaktpersonsgrupper som bistår papperslösa familjer och ensamkommande med sådant som de behöver hjälp med i vardagen. Det kan vara allt från att hitta en lämplig jurist, följa

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska

Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

med på ett läkarbesök eller leta upp en bra skola. Vi ger även ett visst ekonomiskt stöd. Vårt mål är en värld utan nationsgränser, en värld där ingen människa är illegal.

VUG och Rätt till rätt till vård-initiativet - Anne Sjögren

Ensam är inte stark! Sjuksköterskan och en av Rosengrenska grundare Anne Sjögren sjunger nätverkandets lov i en orolig tid. Om bl.a. nätverken Rätt till vård-initiativet och Vård för utsatta grupper.

Räddningsmissionen, Daniel Åman, Edina Alfredsson

Människoexploatering, ekonomiskt utnyttjande av människor oavsett ändamål kan vara ett lagbrott. Det sker inom olika områden: exploatering för sexuella ändamål, kriminella verksamheter och inom arbetslivet i alla branscher med manuella arbeten. Omfattningen kan vara från oskäligt låga löner till helt svarta upplägg, utan kontrakt och försäkringar, där betalningen är kontant eller mot en skuld för bostad och resa. Exploateringen sker mot människor som på grund av fattigdom och beroendeställning saknar valmöjligheter och har svårt att få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda.

Röda korsets vårdförmedling Stockholm, Lau Dahlgren Ekegren, Emma Lindberg, Nada Naamneh, Mathilde Gray

Svenska Röda Korsets vårdförmedling har förmedlat sjukvård och rådgivning till migranter som helt eller delvis faller utanför det offentliga skyddssystemet sedan 2006.

Vårdförmedlingen arbetar utifrån Röda Korsets grundprinciper där målet är att förhindra och lindra mänskligt lidande var och när det än förekommer, skydda liv och hälsa och säkerställa respekt för varje människas värde. I första hand hjälper Röda Korset de mest nödställda, och ingen åtskillnad görs beroende av nationalitet, etnisk tillhörighet eller samhällsställning. Vi erbjuder stöd till bl.a. papperslösa, asylsökande samt EU- och tredjelandsmedborgare.

Konsekvenser av Tidö-avtalet

Tidö-avtalet, just nu sex månader gammalt är underlag för regeringens politik under de kommande åren. Det kan analyseras på olika sätt. Ett sätt kan vara att se på hur ofta vissa ord förekommer i den texten: Feminism 0, Rasism 0, Diskriminering 0, Jämställdhet 1, Fängelse 10, Utvisning 16, Begränsa 21 och Straff 16. I samma text förekommer 'Unga' 25 och 'Ungdom' 13 gånger, varje gång kopplat till brottslighet.

En del av detta är signalpolitik men annat är konkreta förslag med juridiska konsekvenser som kan leda till omfattande försämringar för personer utan uppehållstillstånd (asylsökande och papperslösa). Rätten till akut tandvård och tandvård som inte kan anstå föreslås i praktiken tas bort för patienter som söker asyl eller befinner sig i en papperslös situation vilket leder till ökad sjuklighet och lidande. Dessutom föreslås inskränkningar av rätten till tolk för personer med uppehållstillstånd, något som riskerar att leda till ökade medicinska risker. Vidare föreslås skyldighet att anmäla personer i en papperslös situation till Migrationsverket och Polismyndigheten.

Bland det som kommer att förändras är att spårbytesmöjligheten (från asylsökande till arbetstillstånd) avskaffas, för ordinarie arbetstillstånd krävs en betydligt högre lön än tidigare, familjeåterförening kommer kraftigt att försvåras och förbud införs att ordna eget boende under asylansökan. Dessutom görs en omfördelning av resurser, där Asylenheter får ett skärpt uppdrag att arbeta med återkallelsefrågor.

Det är inte långt borta att göra historiska paralleller med en tid, vi trodde oss lämnat, eller med en utveckling i vissa länder i Europa. Detta är en tid att sörja, men även en tid att med en samlad kraft från enskilda och organisationer tillsammans står upp för mänskliga rättigheter där alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. I FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter anges vidare att konventionsstaterna, däribland Sverige, erkänner rätten för var och en att åtnjuta bästa möjliga fysiska och psykiska hälsa. Rätten till allas hälsa utan åtskillnad utgör en av de grundläggande mänskliga rättigheterna. Detta är och förblir också Rosengrenska stiftelsens uppdrag.